

створення й виконання танцю, розробляти творчі проекти, використовуючи будь-які доступні локації, які могли би посилити хореографічний образ і найбільш виразно розкрили ідею номеру. Окрім того, студенти мали самостійно знімати відео не лише танцю, але й елементів оточуючого середовища, робити відеомонтаж і накладати його на музичну основу.

У результаті балетмейстерські роботи студентів стали дуже цікавими творчими експериментами поєднання сучасної хореографії з іншими видами мистецтва, засобами комп'ютерних технологій і соціально-медійних платформ. Практичні заняття нагадували своєрідні танцювальні перформанси, головною метою яких було народження танцю «тут і зараз».

Слід зазначити, що використання в хореографічному мистецтві цифрових технологій не є новим. Відомі комп'ютерні експерименти М. Каннінгема, В. Форсайта у другій половині ХХ ст. і нині залишаються одними з ефективних засобів дослідження й створення нових танцювальних рухів. Експерименти з простором Р. Лабана, які використовуються для композиції хореографічного тексту в contemporary dance, також знайшли своє практичне застосування для опрацювання оточуючого простору, надавши йому нових смислів.

Отже, відійшовши від усталених правил створення хореографічного номеру, студенти кафедри стали використовувати досвід піонерів танцю contemporary не як експеримент, а як єдину можливу реальність для творчості. Оскільки танець став відбуватись не на сцені та в арт-приміщеннях, а в квартирах, на сходових прольотах, порожніх вулицях, де не треба вигадувати сценографію і надавати символічного значення просторовим об'єктам, адже саме оточуюче середовище стало частиною хореографічного номеру. Використання деяких виражальних засобів хореографії теж втратило свій сенс (наприклад, танцювальні рисунки). Також виконавцю не треба було більше перетілюватись, оскільки він знаходився у природньому середовищі, що надавало хореографічному номеру правдивості, щирих і чесних емоцій, життєвої реалістичності, а значить, і актуальності. Отже, танець набув свого первісного змісту — вираження почуттів та емоцій людини, що є головним принципом танцю contemporary.

Звертаючи увагу на вищезазначене, можна висувати, що в умовах пандемії комплементарність танцювального мистецтва, комп'ютерних і інтернет-технологій, які в традиційному розумінні є взаємовиключними, при поєднанні можуть стати важливим кроком на шляху як розвитку нових форм сучасного хореографічного мистецтва, так і загалом, розширення можливості відображення найбільш повної і якісної картини різних сторін людського досвіду, які разом надаватимуть реалістичного уявлення про світ. Саме це є метою сучасного хореографічного мистецтва.

А. О. Славінська

ЗАНЯТТЯ З ТАНЦЮВАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Необхідність пристосування звичного навчального процесу до нових реалій та відбір тем для практичних занять, які здобувачі вищої освіти у галузі хореографічного мистецтва могли б виконувати вдома під час дистанційного навчання, є першорядним питанням в умовах карантину. Специфіка

дисципліни «Імпровізація» передбачає оволодіння техніками балансу й механіки роботи суглобово-м'язового апарату. Важливими є усвідомлення тіла у просторі, пошук нових засобів формування руху, які допомагають у створенні танцювальних комбінацій і хореографічних творів. На практичних заняттях з імпровізації багато вправ виконується у форматі «виконавці/глядачі», завдяки чому виявляється і поступово зникає страх публічного виступу. Декларований експериментальний аспект знижує страх оцінки. Розвиток чутливості і готовності до несподіванки знижує страх невідомого.

Зручними в застосуванні для дистанційного навчання є відеоконференції Zoom та Google meet, де за умов стабільного інтернет-з'єднання викладач спілкується зі здобувачами вищої освіти в режимі реального часу. Слухачі отримують завдання (завчасно чи під час відеозустрічі), виконують їх та мають змогу почути уточнення, коментарі викладача, обговорюють отриманий досвід. Викладач контролює тривалість виконання завдання, може додавати чи ні певний музичний супровід. Він звертає увагу здобувачів на правильне чи помилкове виконання завдань, демонструючи на головному екрані одного з учасників конференції тощо. Викладач може давати цілі практичні заняття з імпровізації або пропонувати здобувачам проводити окремі фрагменти уроку.

На відміну від практичних занять у звичайному режимі, дистанційні заняття мають трансформовану структуру, що складається з певних частин. У порівнянні із домашніми завданнями на імпровізацію, на які здобувачі витрачають значно менше часу і, як наслідок, не встигають заглибитись у тему, заняття з викладачем у режимі відеоконференції значно ефективніші. Важливим є процес спостереження та подальшого аналізу.

У відеоконференції всіх учасників можна розділити на дві групи: виконавців та спостерігачів. Отримавши певне завдання, перша група починає дослідження руху, друга – уважно спостерігає та відмічає цікаві моменти, незвичні реалізації руху, нові підходи, відстежує ті образи, форми, асоціації, сенси, які виникають під час спостереження за першою групою. Потім ролі змінюються. Після виконання завдання відбувається обговорення, на якому учасники висловлюють свої думки щодо власних відчуттів, пошуків та питань, що виникли під час вправи, та діляться враженнями про імпровізацію іншої групи.

Для детальнішого розуміння нового досвіду та можливості подальшого користування ним важливо «перевести» його в знайомі слова, проговорити. Тут викладач акцентує слухачів на більш важливих аспектах, відчуттях в тілі, засобах поєднання нового досвіду з попереднім.

В інтерактивному середовищі Google classroom можна також розмістити лекції з історії розвитку танцювальної імпровізації, відомості про видатних діячів та посилання на відеоматеріали в Youtube, Vimeo. В умовах дистанційних занять з імпровізації є доцільним включати у навчальний процес наступні теми:

- взаємозв'язок руху та дихання (збільшення об'єму тіла при вдиханні, зменшення при видиханні).
- центри руху, ізолюваність та взаємозв'язок між ними (голова-шия, грудна клітина, плечі, лікті, кисті, таз, коліна, ступні).
- амплітуда руху: мала кінесфера (рухи відбувається в діапазоні плечі-таз), середня кінесфера (рухи в діапазоні лікті-коліна), велика кінесфера (від кінчиків пальців рук до кінчиків пальців ніг).

- ритм та швидкість, рівні (нижній, середній, верхній).
- «маленький танець» (стоячи, зосередитись на природному переміщенні ваги, погойдуванні, що дозволяє утримувати рівновагу та через деякий час почати збільшувати та розвивати це погойдування).
- центр, рівновага, псевдопадіння (почати з «маленького танцю», але більше підштовхувати себе, коли центр переміщується і є можливість впасти – зробити ковзаючий крок і відновити рівновагу).
- «геометрія» простору (сприймати простір з точки зору ліній, їх поєднання/перетину, відтворювати їх тілом, вписувати себе в загальну композицію, бути контрастом, доповненням, повторенням).
- предмет та його потенційний рух (починаємо з форми предмета, відтворюємо його рух та слідкуємо як змінюється положення тіла у просторі відповідно до виконання функцій предмета).
- імпровізація з предметом (додаються певні асоціації, спогади, пов'язані з цим предметом, персоніфікується предмет, створюється історія).
- межі (танець із заплученими очима у просторі, перетягнутому мотузкою у різних напрямках або з різними предметами, що поміщені у простір).
- емоційне забарвлення музичного уривку (малювання музичного уривку на папері, аналіз, спроба виразити змальоване у русі).
- п'ять ритмів Габрієлі Рот, як репрезентація якостей, з якими людина зустрічається у внутрішній і зовнішній реальностях (Flowing – текучість, Staccato – переривчастість, Chaos – хаос, Lytical – ліричність, Stillness – нерухомість).

В умовах дистанційного навчання є можливість працювати над соло-імпровізацією, виробляти власний почерк. Але робота з партнером та у групі неможлива, не відпрацьовується навичка розширювати увагу на оточуючих та відчуття свого місця у спільному з іншими танцівниками просторі. Також тема «географія простору», що передбачає активне переміщення тіла та наявність достатнього місця, може бути реалізована тільки на відкритому просторі чи у танцювальній залі. Під час відеоконференції здобувачі не завжди мають змогу фіксувати на відео свою імпровізацію для подальшого аналізу.

Танцювальна імпровізація – це танець з питанням, це реакція на внутрішні та зовнішні імпульси, зміну обставин, це усвідомлений вибір наступного кроку. Дистанційне навчання – засіб по-новому поглянути на танець, де він може відбуватися, від чого залежить, як може трансформуватися та розвиватися, пристосовуючись до нових реалій.

Т. Ю. Федорченко

ВПЛИВ ХУДОЖНЬОГО НАПРЯМУ МОДЕРНІЗМ НА СУЧАСНІ ТАНЦЮВАЛЬНІ СТИЛІ В РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ

У другій половині ХХ ст. більшість танцювальних і балетних форм, що розвивались під впливом певної художньої стилістики чи течії, набули самостійності, завершеності. Серед них – «неокласика», «постмодерний балет», «модерн джаз танець», «хіп-хоп» тощо, які відрізнялись від класичного балету, народного та бального танців.